

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΕΙΔΙΑ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΤΑ ΔΩΝΤΙΑ

Την τραγική έκεινη γύζτι, που ή φλόγες άγκυλιάζανε τα σπίτια της 'Εδεσσης και μ' ένα πύρινο φίλι τα λυώνταν σε στάχτη και σε κάρ-
βονα χροστά, έτυχε νά είμαι έ-
κει πέρα. Περα-
στικός και φιλο-
ξενούμενος.

'Ο διάσθολος την αναψε...
σαν στόμα τρύφων, άναμμένο. Σπιθες κόπαγες χο-
ρεύουσαν μέσα στούς καπνούς, πονάντιμες, κατα-
κόκκινοι και τρομαχυτοί ...

Στούς δρόμους που δέν τούς άρπαξε άκυρα ή φω-
καλές, ήταν σκοτάδι, λίστα! Απάνω από τα σπίτια φω-
τίζονταν παράξενα από την πυρκαϊά τα φωτιά πλα-
τανάταν όρθια στα δένδρα, σαν γίγαντες περίφρογοι, που ση-
κωθήκαν όρθια για να ίδουν ...

Οι δρόμοι γεμάτοι κόσμο, φορτωμένονταν ξηπλά, κάρ-
ος, αντοχής έπιβατα και φροτηγά, άργιαστα.
ζώα, συντες, καρφοτάκια. 'Οι, θά μπορούσαν και
με διά μέσον της υπορούσαν νά περισσών η κρεβατίνα στα
πράγματα του. Μια γινακά τρέχει και φόντας, κρατώντας δινατά στα
κέριμα της μια βούρτσα που άστρεζουν! Καθώς την φέργανα της πον-
καλές ή άναλαμπές και κόπαγες ήτανε ζευματωμένη και μαργαρινη-
κανότανε σαν καρπά θεά, βγαλμένη από πονήρες της κούλωσες: γιορ-
τές! ... Παρασκαλούσαν νά της γλυτωσουν την... βούρτσα! ...

Ένας άλλος κρατούσεντας ένα τεράστιο κλαδί, απάνω στο
κτύπην τους φλόγασταν τα κουκούλια του, και έτρεψε μια
νύ τα σώση. Μα το ξηρό κλαδί πήρε φωτιά στην κορυφή,
χωρὶς έκεινο να το καταλάβει, και ο περιέργος απότος του φω-
τόφρος έτρεψε ξέπλυτο στούς δρόμους, τους μάρνους, τους
γεμάτους από φωνές και έπικλήσεις τραμαγμένες, σαν δαι-
μονικούς πυροπλήκτης! ...

'Όλοι τα είχαν χαμένα ...

* * *

'Εποχή κοινωνίων αντή, στην 'Εδεσσα.

Τρόφιμοι, προδήμηρες και λαζατάρες, διπότων νά «εκλαϊδωση»
το «μαμούνδι», δύος λίγες τὸν μεταξούσιλη κέρει. Μήν
τοντρίστι! ... Μήν χρονίστι! ... Νά γίνη τὸ κουκούλι ασπρο
σύν τη ζάχαρη και στρογγυλό σύν το κουρέπο...

Βαζούν ειδικά πλαδιά για τὸ κλαδιού του. 'Ανθρόπο
δὲν άφηνον στήν καμάρα πού είνε τὸ κουκούλι, νά τὸ δή.
Φοβούνται τὸ κακό τὸ μάτι. Τὴν ήμέρα πού τὸ σφρώνουν,
δὲν ζυμώνται, γιά νά μή γίνη τὸ κουκούλι πλακερό σύν
τὰ καρβέλια. Ωριμένες έφορτες τοῦ χρόνου έγκατσται,
γιά νά μην τοὺς καλάσσι τὸ μαμούνδι. Τὸν 'Αγιον Χρι-
στόφορο, τὸ Μάρι, τὸν έχουν γιά πάτρουν τῶν κοινωνιών.
Στὸ στερέαν τῆς Πρωτομαγιᾶς δὲν βάζουν λουτσίδια κό-
κκινα, γιά νά μήν κοκκίνη τὸ μαμούνδι. Τὴν Πρωταπο-
λιά δὲν λένε φέματα, γιά νά μην τοὺς καλάσσι πάλι τὸ
κουκούλι. Τοῦ τάδε 'Αγιον δὲν σκοτιάζουν, τοῦ τοῦτο δὲν
έργαζονται, τοῦ τάδε δέν ματαλώνονται... Γιά τὸ μαμούνδι μ' αντί! ...

Καί νά ένα βράδι, βράδι ξερό, βράδι ξεστό καλαούδιον, πον ξεχ-
τα μια κατασκόκινη γλόσσα φωτιάς και τους τὰ τρών θά! Κόπος,

Κάθε ξνας άρπαζε νά σώση διτι ζφθαίνει! ...

Οι χωρικοί κατεβάκειν για
ν' δραπέσουν...

Τὶ πολυτιμότερο,
λοιπόν, ν' ἀράτεξη ὁ
φτωχός έκεινος Βοδε-
νιάτης, από τὸν κου-
κούλιαν τὴν κλάρα.
γιά νά τὴν σώση στὴν
θρά τὴν κακά; ...

Τὸ σπίτι δέπον έπι-
νε, έφλεγετο από παν-
τού. 'Εμπρός καγό-
τεν τὸ Πρωτοδικείο,
δίπλα τὸ μαρφ - μα-
ρφ και στενό σύν πα-
λαιάδια φρεγάδια σπι-
τοῖ τοῦ Τσιρόγκα, από
πάνω τὸ σπίτι τοῦ
Νοῦσκα, πού ήταν

κλινική. "Ολοι, οι ένοικοι, από το πολεμήσανε διο μπορέσανε με τη φο-
τιά καί πήραν διτι μπόρεσαν, με...χαιρετήσανε και φύγαντι! ...

"Εμεινα με τὴ Ντάντα - Σία
(θεια - 'Αγαστοσία), τὴν έδου-
μπροντούτιδα. Ήδει νά σώση
τὸ μπανό της και είχε άνογα-
σίσει ν' ὄπηση τὸν έαντο τῆς
νά κατι! ...

Νά πάν κι' αδή με τὸ σπίτι!
Βασιούσε κάτι διμήνιους
σταυρούς, παρακαλώτας τὸν
Θεό νά φίξη νερό και νά σθηση
τὴν πυρκαϊά, επού έβαλε διά-
βολοζ! Κι' δι Θεός την άλκους,
αλλά λίγο άργα. Και την άλλη
ήμέρα έφρεξ τὸσο πολὺ νερό,
πον...έκτηξε τὴν πόλι! ...

"Αναβε έδω τὸ σπίτι και τὸ
σθήναμε. "Αναβε έκει τὸ σπίτι
και τὸ σθήναμε. Σπιτι διώς με-
γάλο, πέτρινο, τριόροφο, καλο-
χρομένο.

Νόχτα άκουμη, η ώρα τριτη
πρωτηνή στοπαδι, πίσσα γυνώ.
Άλλα φώναις δινατά έποιη τῆς
πυρκαϊδής ή φλόγες!

"Οταν δικινδυνός γινόταν
πλι απελικτικός, άραζαμε τὴν
Ντάντα - Σία, γιά νά φτησουμε.
Άλλα έκεινη άρπαζαντες άπο τὰ κά-
γκλα τῆς σπάλια και καμάλι πλέον δύντας ήταν μπορούσε νά τὴν ά-
ποστάση. "Ημαστε διόν - τρεις, δταν άλαφα άρπαξε και τὸ παράθινο
φωτιά. Άφρισαν λοιπόν την Ντάντα - Σία και τὸ σθήναμε. Τρέχαμε
έπισης και στην άλλα πατούσαμε νά σθηναμε, δτουν θά είχε άναψει! ...

Και έπειτα πάλι γινόταν νά σθηναμε τὴ Ντάντα.

"Η σπίτη της πυρκαϊδής έπεισταν βροχή. Μια ζέση
τυγχάνει μας έπινε τὴν άναπνοη. Ζάλη μας ήπειτη πολ-
λές φορές και μας έρχοτανε νά πένουμε κάτιο λιποθιμι-
μένους. Στόλος, σημάτικά, σκέψητακά, θά είνε ή χρωστικά.
Και τὰ έβαλα στην ποτή μων χωρίς νά τὰ ποσεξέμενοι.
Άλλα και ούτε διπότωσαν νά τὰ διακρίνω μέσα σ' έκεινο τὸ σπιτάδι.

Πάρος, σὲ παρακαλώ, έποιητα και κατέβαξε νά τὰ γι-
λάξησε γιά νά μη καυνή.

Και μετά έβαλε κάτι βαρύ και παληρό στὸ χερό.

- Διαμαντάκι, σκέψητακά, θά είνε ή χρωστικά.

Και τὰ έβαλα στην ποτή μων χωρίς νά τὰ ποσεξέμενοι.

Άλλα και ούτε διπότωσαν νά τὰ διακρίνω μέσα σ' έκεινο τὸ σπιτάδι.

* * *

Χάραξε έπιτελίους η ήμέρα, άναστε η γη, η πυκνιά,
τρηγύριο μας, ζεμάστηκε, σωθήκανε μισοσθημένη τὰ
γύρω σπίτια. Ηρθαν στὶς 5 τὸ πρωΐ ή άντιλες από τὴν
Θεσσαλονίκη, έποιη τὸν κ. Ματέλη. Λεχίσαμε νά έλπιζουμε
πότις θά σωθούμε.

Άπηρδουσαν, πήγα και κάθησαν κάτιο πάλια
ταντού πλατείας τῶν Τηγενιδῶν, διέδια στὸ ποτήμ,
δτου πολλό είχαμε μετανέρεψε μεριά από τὸ πράγματα
μας, γιά νά μή καυνή.

Έκει έποιησε και ένα καυσόνι μὲ γκαζόζες, κάποιου...
διαλιγνέντος κατετεζή. Επήραμε και πίναμε. Τόσο ήταν

τὸ ικινό μας άναστα πού ή γκαζόζες, άν και ήτανε έστες, μας φι-
νότουσαν γιά παγομένης! ...

Προσωρινός ή μέρα.

Ψήλη, ήλιος χρονός, γαλά-
της οώμανός και κάτιο πλακα-
δια πού κάτενζαν...

Τὸ κακό τὸ σπιτάδιας ήδω.
Στὸ συγχρότημα δηλαδή τῶν
κτητῶν τῆς Εθνικῆς Τραπέζης,
τοῦ Πρωτοδικείου, και στα σπι-
τα τῶν Δωδαίων, τοῦ Ντούρμα-
τη και τοῦ Κατετεζή.

'Αλλούμονον δὲν πάρονταν και αδ-
τα φωτιά! Θά καγότανε και τὸ
Βαρόδο. Τὸ Πρωτοδικείο διωσ-
τάρεις, ήπιος καγότανε, με...χαιρετήσανε και φύγαντι! ...

"Ολοι τα είχαν σάν χαμένα! ...

